

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 431. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063067616/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

- 222 *se til Mariens Lijere*: Mus 6,28 – *Landet, der flyder af Honning og Mælle*: 3. Mos 20,24.
- 223 *Almanach for cavalierere*: udk. 1831. – *Magazin for kunst, nyheder og mæder*: udk. 1823-44. – *Mansell Arfwidssons*: *Spå-, plænet-, blomst- og blomsterbols*: spåbog af Ulrica A. – *Den riksberömda Lasse-Majas odon*: også med titlen *Den byxlöse Afventyaren* udk. 1844. – *Labbin*: se n.s. 46 – *for hufvehande*: vægtervers, se n.s. 157.
- 224 *Gränden*: ledet – *Søjlet*: prydeset af opsat hår i seletøj. – *Wår Herre repas*: ikke identificeret.
- 225 *Luciadag til Annandag*: se n.s. 134.

Tredje Kapitel

- 229 *Bastiken*: se n.s. 128. – *Skindfellen*: tæppe af skind med hårene på. – *Rosenis*: se n.s. 186. – *lys iför og mørkt ihög*: egi. gammel trylleformel for at undgå forfølgelse.
- 230 *Carpe diem*: *Pluk dagen*, dvs. brug dagen og øjeblikket, for det er for sent (Horats). – *Yngen*: se n.s. 213. – *mans fevri*: jernbjerget.
- 231 *Helgeandsholmens Beslutning*: dokument, hvorefter en rigsforsamling i H. i Stockholm 1282 besluttede, at al udyrket jord, malmforekomster m.m. tilhører kronen. Skønt dokumentet snart blev anset for en forfalskning, blev det længe påberøbt af kongemagten. Det blev først endelig erkendt som en forfalskning 1864.
- 232 *høje Væ*: Højsang – *som Moses, at så dens Viold*: 2. Mus 17,5-6.
- 233 *Mercurius*: kviksølv. – *Skarutyslebægret*: skarutysalt blev brugt til berettelsen af f.eks. Sokrates. – *1760'ernes Fällit*: de store krige tidligere i århundreder førte i 1760'erne til en økonomisk krise og et magtskifte, jf. n.s. 56. – *Franche-Comté Metoden*: se n.s. 66. – *de Utriske Søjsevær*: se s. 191 m. note. – *Hermes Trismegistos*: den tre gange største, egi. græsk-egyptisk gud for videnskab; alkimistiske værker anfører ofte H. som alkymiens grundlægger. – *Raimondus Lullus*: (ca. 1233-1315), catalansk filosof, teolog og digter, med urette regnet for forfatter til forsk. alkimistiske værker. – *Irenaus Philobothus*: pseudonym for forfatteren til det alkimistiske værk *Secrets Reveald* (London, 1669). – *shviden og mædes Tuuniv* etc. udtryk fra alkymien, hvor stofferne og de kemiske processer omtales med mytologisk klingende betegnelser, jf. n.s. 235.
- 234 *Flogoson*: hypotetisk stof, som man i ældre kemi antog var en fælles bestanddel af alle brændbare stoffer – *Tom og Tisset*: s. 1. Mos 3,18. – *vide Love*: formentlig om solen som alkimistisk symbol for gullet. – *Landskaping Moner*: formentlig Stellan v. M. (d. 1645), landshövding i Västernorrland 1634 og i Västerbotten 1638. – *Dronning Kristina*: se n.s. 57. – *det hellige Lovbude*: se n.s. 108. – *shin gylne Dögn mellem År af Jærn*: dronning Kristina samlede mange kunstnere og videnskabsmænd omkring sig – *Coron Stenhielm*: Georg S. (1598-1672), videnskabs-